E 125/2017 vp.
Kouluttaja, päätoimittaja Eva-Liisa Raekallio
Suomen luonnonsuojeluliitto
MmV 2.3.2018

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta "Kielletään glyfosaatti ja suojellaan ihmisiä ja ympäristöä myrkyllisiltä torjunta-aineilta"

Glyfosaattia on tutkittu pitkään. Useissa tutkimuksissa todetaan, ettei glyfosaatti itsessään ole kovin haitallinen ja se hajoaa kohtuullisen nopeasti. Euroopan elintarviketurvallisuusviraston arvioinnin mukaan aine ei todennäköisesti aiheuta ihmisillä syöpää, mutta Maailman terveysjärjestön WHO:n alainen kansainvälinen syöväntutkimuslaitos IARC esitti vuonna 2015, että aine olisi luokiteltava todennäköisesti ihmisissä syöpää aiheuttavaksi. Ero johtuu kyseisen tutkimuksen kattavuudesta. Muut laitokset ovat tutkineet puhdasta glyfosaattia.

Markkinoille asetetut tuotteet sisältävät erilaisia apuaineita, jotka vaikuttavat glyfosaatin kulkeutumiseen kasvin eri osiin ja glyfosaatin hajoamiseen. Euroopan komission tiedonantoasiakirja toteaa: “Eroavuudet arvioinnissa perustunevat komission mukaan siihen, että IARC on tarkastellut sekä glyfosaattia (puhdasta tehoainetta) että glyfosaattia sisältäviä kasvinsuojeluaineita. EU:n arvioinnissa on tarkasteltu pelkästään glyfosaattia.”

Suomalaisissa tutkimuksissa on havaittu glyfosaattia maaperässä vielä seuraavana kesänä aineen käytön jälkeen. Puhdas glyfosaatti hajoaa luonnossa kuukaudessa tai kahdessa. Aineen säilymiseen vaikuttavat markkinoille saatettujen tuotteiden lisäaineet. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mukaan sen rekisterissä on yli 50 glyfosaattia sisältävää valmistetta. Lisäaineet ovat usein kaupallisia salaisuuksia tai niiden nimikkeet eivät kerro aineiden laadusta. Ongelmana glyfosaatin käytössä onkin juuri se, ettei kaikkien ainesosien yhteisvaikutusta tiedetä.

Aineen haitattomuudesta tulisi olla varmuus ennen sen laajamittaista käyttöä. Tämä on REACH-asetuksen perusta. Glyfosaattipohjaisten tuotteiden kohdalla haitattomuus on epävarmaa. Suomi on sidottu yleiseurooppalaisiin periaatteisiin ja normeihin. Varovaisuusperiaate kuuluu olennaisena osana EU:n kestävän kehityksen strategiaan ja ympäristöoikeuteen. Ympäristön, luonnon ja ruokaketjun kemikalisoitumisen vähentäminen on ihmisten terveyden kannalta tärkeää ja yhtenä periaatteena Euroopan parlamentin lokakuussa hyväksymässä kannanotossa, jonka mukaan glyfosaatin käytöstä pitäisi luopua vuoden 2022 loppuun mennessä. Kannanotossa esitetään glyfosaatin välittömiä käyttörajoituksia esimerkiksi puistoissa ja lasten leikkipaikoilla.

Komission tiedoksiantoasiakirja korostaa kasvinsuojeluaineiden kestävää käyttöä. Glyfosaatin tapauksessa on mahdotonta määrittää, millainen käyttö on kestävää. Esimerkiksi glyfosaattia sisältävän Roundup-tuotteen ohjeissa on kasvinsuojeluainerekisterin mukaan seuraava varoitus: “Älä saastuta vesiä tuotteella tai sen pakkauksella. Vältä ruiskuttamista tuulisella säällä. Vesistöihin rajoittuvilla alueilla ruiskutettaessa on jätettävä vesieliöiden suojelemiseksi 3 metrin suojaetäisyys vesistöihin.” Jos kyseisen varoituksen lisäksi huomioidaan aineen mahdollinen pitkäaikainen säilyminen maaperässä, kestävää käyttömäärää on mahdotonta määrittää. Huuhtoutumaa vesiin ja aineen kulkeutumista ruokaketjuun voi tapahtua pidemmänkin aikavälin kuluessa.

Glyfosaatin käyttörajoituksia tulisi näillä perusteilla lisätä. Lisäksi selvilläolovelvollisuuden perustaksi tulisi kerätä rekisteriin tieto jokaisesta (ammattimaisesta) glyfosaatin ja sitä sisältävän tuotteen käyttökerrasta siten, että myöhemmin voidaan arvioida mahdollisia kertymiä niin haittojen selvittämiseksi, kuin myös tutkimustiedon saamiseksi aineiden hajoamisesta pidemmällä aikavälillä.

Lisätietoja: Eva-Liisa Raekallio, puhelin 040-2473913, sähköposti eva-liisa.raekallio@turku.fi